

Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR

Materiály na rokovanie HSR SR
Dňa 16. decembra 2013

č. 14)

Stanovisko k návrhu Písomnej informácii o priebehu reformy verejnej správy ESO 2 a 3

Vlastný materiál :

Informácia o stave zabezpečenia úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky v súvislosti s Programom ESO

(Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená štátna správa)

I.

Úvod

Slovenská republika čelí v tomto období veľkým tlakom na konsolidáciu verejných financií, preto je nevyhnutné zaoberať sa praktickým uplatnením rozsiahlych zmien na príjmovej aj výdavkovej strane rozpočtu štátnej správy. Uvedené vyžaduje vykonanie zásadných systémových zmien v organizácii verejnej správy a fungovaní smerom k prijímateľom jej služieb.

Vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) sa vo svojom programovom vyhlásení na roky 2012 až 2016 zaviazala prijať opatrenia na zefektívnenie štátu vo všetkých jeho rozmeroch s cieľom dosiahnutia modernej a efektívnej verejnej správy.

Za týmto účelom je potrebné skvalitniť činnosť subjektov verejnej správy na všetkých úrovniach, ako aj rozsah a kvalitu poskytovaných verejných služieb.

Opatrenia na zabezpečenie efektívnej a modernej verejnej správy sa priebežne uskutočňujú jednak smerom do vnútra jednotlivých štruktúr verejnej správy, ako aj navonok smerom k občanom. Občan a uspokojenie jeho potrieb by malo byť stredobodom pozornosti. Verejná správa by mala byť

organizovaná prehľadne a k jej službám by mal byť zabezpečený čo najjednoduchší prístup, s možnosťou občanov podieľať sa primeranou formou na kontrole a rozhodovaní orgánov verejnej správy. Je dôležité, aby občan čo najviac svojich potrieb v kontakte s úradmi vyriešil na jednom kontaktnom mieste podľa zásady, aby „obiehali informácie, nie občan“.

Jedným z dôležitých krokov na dosiahnutie cieľov vytýčených programovým vyhlásením vlády bolo vypracovanie Programu ESO (Efektívna, Spoľahlivá a Otvorená štátna správa), ktorý bol 27. apríla 2012 schválený uznesením vlády SR č. 164. Realizáciou Programu ESO sa má pre fyzické a právnické osoby zjednodušiť vybavovanie záležitostí zabezpečovaných štátom. Štátna správa má byť z pohľadu občana a podnikateľských subjektov jednoduchá, prehľadná a dostupná, má fungovať udržateľne, transparentne a s efektívne vynakladanými finančnými prostriedkami.

Program ESO v kontexte záväzkov a cieľov obsiahnutých v programovom vyhlásení vlády sa vzhľadom na rozsiahlosť a zložitosť riešení priebežne realizuje opatreniami uskutočňovanými v niekoľkých etapách.

Jeden zo základných princípov reformy verejnej správy zameranej na oblasť miestnej štátnej správy spočíva v integrácii špecializovaných pôsobností miestnej štátnej správy do jedného štátneho úradu.

Cieľom zmeny organizácie miestnej štátnej správy je zabezpečiť priblíženie výkonu miestnej štátnej správy občanom, zvýšiť transparentnosť jej štruktúry a fungovania, znížiť výdavky na miestnu štátnu správu a zefektívniť jej rozhodovaciu činnosť.

Ďalším významným atribútom reformy je skutočnosť, že primárnym faktorom zníženia výdavkov na miestnu štátnu správu nie je zníženie počtu zamestnancov štátnej správy, ale najmä dosiahnutie úspor z racionalizácie jej fungovania osobitne v oblasti podporných činností.

Prvá etapa opatrení bola uskutočnená prijatím zákona č. 345/2012 Z. z. o niektorých opatreniach v miestnej štátnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého boli s účinnosťou k 1. januáru zrušené špecializované miestne orgány štátnej správy na krajskej úrovni.

II.

ESO – 2. etapa

Druhá etapa opatrení zameraných na integráciu dezintegrovaných štruktúr špecializovanej miestnej štátnej správy je reprezentovaná zákonom č. 180/2013 Z. z. o organizácii miestnej štátnej

správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý bol 19. júna 2013 schválený Národnou radou Slovenskej republiky.

Zákon č. 180/2013 Z. z. vytvoril predpoklady pre kreovanie integrovanej miestnej štátnej správy v Slovenskej republike a v plnom rozsahu nahradil zákon č. 515/2003 Z. z. o krajských úradoch a obvodných úradoch v znení neskorších predpisov.

S účinnosťou od 1. októbra 2013 boli zrušené obvodné úrady životného prostredia, obvodné úrady pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, obvodné lesné úrady, obvodné pozemkové úrady a správy katastra.

Pôsobnosti zrušovaných subjektov prešli na štátny orgán s novým názvom *okresný úrad* v súlade s územným a správnym usporiadaním Slovenskej republiky podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 221/1996 Z. z. o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.

Kreovaním okresných úradov ako integrovaných miestnych orgánov štátnej správy sa zároveň zjednotila územná a vecná pôsobnosť úradov s územno-správnym členením Slovenskej republiky, čo predstavuje dôležité predpoklady pre vytvorenie inštitútu jedného predstaviteľa vlády na území okresu. Z pohľadu občana to zároveň znamená možnosť komunikovať s verejnou správou na prevažnej väčšine jej úsekov prostredníctvom jediného úradu.

Okresné úrady sa podľa zákona č. 180/2013 Z. z. ustanovujú so sídlami v 72 okresoch. Disproporcيا s územným a správnym usporiadaním Slovenskej republiky v počte 79 okresov podľa zákona č. 221/1996 Z. z. a 72 okresných úradov podľa zákona č. 180/2013 Z. z. je spôsobená skutočnosťou, že v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave a v meste Košice bolo ponechané tak, ako tomu bolo do 30. septembra 2013, po jednom okresnom úrade s územnou pôsobnosťou pre všetky okresy týchto miest.

Vytvorenie štruktúry integrovaných miestnych orgánov štátnej správy v počte 72 odstránilo dovtedajšiu disproporciu viacerých obvodných úradov a špecializovaných obvodných úradov s rôznymi počtami, ktorých územné obvody boli vymedzené niekoľkými okresmi, prípadne iným spôsobom.

Pri vytváraní nového inštitucionálneho modelu miestnej štátnej správy boli vedúcimi kritériami najmä efektivita, odôvodnenosť potrieb, frekventovanosť výkonu agendy a aktuálne personálne kapacity. Pri zhodnotení týchto súvisiacich kritérií bolo možné reálne zabezpečiť, aby

pôsobnosť na všetkých úsekoch štátnej správy, ktoré v súčasnosti sú v pôsobnosti okresného úradu, vykonávalo zatiaľ 49 zo 72 okresných úradov, čo vychádzalo z dovtedajšieho usporiadania miestnej štátnej správy a z uvedených základných princípov jej činnosti.

23 nových okresných úradov uskutočňuje pôsobnosti len na zákonom vymedzených úsekoch štátnej správy, ktorými sú civilná ochrana obyvateľstva, a riadenie štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu, hospodárska mobilizácia, obrana štátu, kataster nehnuteľností a starostlivosť o životné prostredie.

Okresný úrad s integrovanou pôsobnosťou je z hľadiska právnej formy preddavkovou organizáciou Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, pričom rozhodovacia právomoc v oblasti verejnej správy sa zveruje jeho príslušným organizačným útvarom. Uvedeným sa zabezpečuje zásada odbornosti výkonu agend na jednotlivých úsekoch štátnej správy.

Jedným z dôležitých princípov budovania okresného úradu ako integrovaného miestneho orgánu štátnej správy je zachovanie a dôsledné rešpektovanie zásady metodického riadenia, koordinácie a kontroly výkonu štátnej správy príslušným ústredným orgánom štátnej správy podľa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ostatných súvisiacich zákonov.

Na podčiarknutie tejto zásady sa zároveň zabezpečuje náležitý dosah príslušného ústredného orgánu štátnej správy v ohľade personálneho obsadenia vedúcich funkcií na okresnom úrade. Vedúceho odboru okresného úradu vymenuje prednosta okresného úradu na návrh príslušného vedúceho ústredného orgánu štátnej správy.

Princípy ingerencie príslušného zodpovedného rezortu sú premietnuté aj pri kreovaní organizačnej štruktúry okresných úradov, ktorú určuje Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky po dohode s príslušným rezortom. Uvedené bolo za aktívnej participácie všetkých dotknutých ústredných orgánov štátnej správy realizované pri príprave Smernice Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, ktorou sa určujú podrobnosti o vnútornej organizácii okresného úradu.

V novej organizácii miestnej štátnej správy zanikli krajské štruktúry miestnej štátnej správy ako samostatné subjekty. Z hľadiska zachovania zásady dvojinstančnosti konania v novom modeli miestnej štátnej správy sa uplatnil model kreovania osobitných organizačných útvarov v okresných úradoch v sídlach krajov. Osobitný organizačný útvar okresného úradu v sídle kraja disponuje dvoma principiálnymi pôsobnosťami, ktorými sú: výkon štátnej správy v druhom stupni vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhodol okresný úrad so sídlom v jeho územnom obvode a kontrola, koordinácia a riadenie výkonu štátnej správy uskutočňovaného okresnými úradmi v jeho územnom obvode.

Vyššie uvedený model rozhodovania v správnom konaní na prvom a druhom stupni odráža zásady a spôsob fungovania zrušovaných miestnych orgánov štátnej správy a súvisí najmä s celoplošným zrušením krajských štruktúr miestnej štátnej správy. Vytvorením osobitného organizačného útvaru sa zabezpečuje dôsledné oddelenie rozhodovania na prvom stupni od rozhodovania na druhom stupni a nezávislosť rozhodovania jednotlivých organizačných útvarov na príslušných úsekoch štátnej správy.

III.

ESO – 3. etapa

Predmetom tretej etapy reformy v zmysle Programu ESO je výkon štátnej správy na úsekoch verejného zdravotníctva, veterinárnej starostlivosti a práce, sociálnych vecí a rodiny.

Reštrukturalizácii budú podliehať regionálne úrady verejného zdravotníctva, regionálne veterinárne a potravinové správy a úrady práce, sociálnych vecí a rodiny.

Špecifikum tejto skupiny úradov je v neexistencii krajských štruktúr v rámci ich organizácie. Absenciu krajských štruktúr v území nahrádza inštitút nadriadeného orgánu štátnej správy s celorepublikovou pôsobnosťou, ktorý existuje mimo štruktúr ústredného orgánu štátnej správy.

Realizácia tretej etapy reformy štátnej správy na vyššie uvedených úsekoch sa predpokladá v druhej polovici roka 2014, čím sa dotvorí model modernej, dostupnej a efektívnej štátnej správy.

Predkladateľom právnych úprav súvisiacich s reštrukturalizáciou výkonu štátnej správy na spomínaných úsekoch bude príslušný ústredný orgán štátnej správy ako vecný gestor. Podrobnosti týkajúce sa rozsahu a obsahu zmien sú v súčasnosti predmetom odborných rokovaní za účelom nastavenia optimálne fungujúceho systému zohľadňujúceho všetky potreby a špecifiká.

Realizáciou naznačenej reorganizácie sa predpokladá zníženie počtu právnických osôb, ktoré sú zároveň aj štátnymi rozpočtovými organizáciami, služobnými úradmi a zamestnávateľmi, správcami majetku štátu, verejnými obstarávateľmi, účtovnými jednotkami a povinnými osobami informačných systémov a odstránenie duplicity predovšetkým pri vykonávaní podporných činností prierezového a obslužného charakteru.

Cieľovým stavom smerom navonok je, aby fungovanie štátnej správy bolo postavené na princípe, že občan a podnikateľ vybaví väčšinu svojich požiadaviek v styku s orgánmi štátnej správy jednoducho a s minimálnymi nákladmi. Do vnútra systému jednotlivých

štruktúr štátnej správy ide najmä o dosiahnutie hospodárnosti pri nakladaní s verejnými zdrojmi, čomu napomôže ich správne systémové nastavenie.

IV.

Budovanie klientskych centier

Za účelom dosiahnutia priblíženia výkonu štátnej správy na miestnej úrovni občanom a najmä zjednodušenia kontaktu občana s agendami špecializovanej miestnej štátnej správy sa v sieti okresných úradov postupne kreujú tzv. klientske centrá.

Koncept klientskych centier predstavuje efektívny systém komunikácie fyzických osôb a právnických osôb s verejnou správou budovaný na princípoch organizácie práce systémom oddelenia „front office“ a „back office“ služieb.

Klientske centrum predstavuje subjekt prvého kontaktu miestneho orgánu štátnej správy s občanom. Bude vybudované a začlenené do organizačnej štruktúry okresných úradov ako integrovaných miestnych orgánov štátnej správy a bude vychádzať zo základného princípu integrácie pôsobností miestnej štátnej správy do jedného orgánu.

Z hľadiska rozmiestnenia v území bude princíp vytvárania klientskych centier vychádzať v prvom rade z existujúcich sídiel okresných úradov. Za účelom jednoduchej a prehľadnej dostupnosti budú klientske centrá postupne budované vo všetkých okresných mestách s dosiahnutím perspektívy vybudovania aj v tých mestách, ktoré síce nie sú sídlom okresu, avšak vzhľadom k odôvodneným potrebám, členitosti a spádovosti územia a dosiahnutia čo najlepšej dostupnosti pre občana, aj v ďalších vybraných mestách.

Pracoviská klientskych centier budú poskytovať služby primárne v agendách okresného úradu na jednotlivých úsekoch štátnej správy. Z hľadiska frekventovanosti celého ďalšieho radu agend v pôsobnosti iných orgánov verejnej správy, sa v záujme priblíženia výkonu verejnej správy k občanom počíta aj so sprístupnením ďalších služieb v rámci klientskych centier. Ide o služby, ktoré síce nie sú poskytované okresným úradom, ale občan s nimi prichádza často do kontaktu, preto považujeme za efektívne ich umiestnenie v klientskom centre (napríklad doklady a evidencie Policajného zboru, perspektívne napríklad agenda sociálneho poistenia, zdravotného poistenia, daní a pod.).

S účinnosťou od 1. novembra 2013 bol po predchádzajúcom testovaní a zavádzaní do prevádzky oficiálne spustený prvý pilotný projekt klientskeho centra v priestoroch Okresného úradu v Nitre. V prvom štvrtroku 2014 bude následne otvorených osem klientskych centier v sídlach okresných úradov v Galante, Topoľčanoch, Svidníku, Snine, Kežmarku, Starej Ľubovni, Stropkove a Sabinove. Ďalšie klientske centrá budú otvárané priebežne.

Stanovisko AZZZ SR :

AZZZ SR berie predložený materiál na vedomie.

Záver :

AZZZ SR odporúča materiál na ďalšie legislatívne konanie.